

Звinyaцьковський В. Я.,
доктор філологічних наук, професор,
професор
Університету Масарика (Брно, Чехія)

«СТУДЕНТ» А. ЧЕХОВА: ЧАС ЦИКЛІЧНИЙ І ЧАС ЛІНЕАРНИЙ

300-річчю з дня народження
Г. С. Сковороди присвячую

Великодню, а точніше страсноп'ятничну новелу Чехова «Студент» неможна зрозуміти поза своєрідним двоєвір'ям православних. З одного боку, будь-який віруючий християнин знає, який нині рік від Р.Х., а отже розумом знає й про прихід Спасителя, що відбувся у конкретний момент історії. З другого боку, православна людина чекає на яскраве переживання знов і знов подій християнської історії так само, як і всіх інших повторюваних з року в рік подій аграрно-обрядового календаря. І якщо батькам героя «Стулента» Івана останнє зробити досить легко, то йому самому, студенту богословської академії, заважає надлишок освіти: не лише богословської, а й історичної.

За жанровими правилами новели постановку питання (проблеми, що утворює сюжет) внесено у заголовок, і це – смисл бути студентом. Отримувати знання й готуватися їх пристосовувати до реального життя? Але як пристосувати «знання віри», якщо твоя душа не має самої віри?

Ця ключова проблема на чотирьох сторінках новели розв'язується з неймовірною художньою переконливістю. І «не завдяки тому» (сказано в тексті), що Іван «вміє гарно розповідати». Чи все ж таки «завдяки»? Над цим питанням колись задумався М. М. Гіршман, і нині, як на мене, прийшов час продовжити його роздуми у тому ж філософському ключі.

«... я все лишаю і залишив, щоб протягом всього свого життя досягти тільки одного: зрозуміти, що таке смерть Христа і що означає його воскресіння». Коментуючи це зізнання Г. С. Сковороди, М. В. Попович підкреслював: «Ось через які світові загадки мусив пройти вже зовсім **немолодий студент-богослов** Сковорода, щоб знайти спокій своїй душі...» [Попович, с. 91].

І навпаки: коли чеховський герой, **молодий студент-богослов** («йому було лише 22 роки», – підкреслює автор), у фіналі «Стулента» вважає, що отриманого одкровення вистачить на все його даліше

життя, він, звісно ж, помиляється. Остаточний та свідомий перехід на рейки лінійного часу – це тільки початок. Далі все залежатиме вже тільки від нього самого.

Список використаних джерел:

1. Гиршман М. М. Литературное произведение. Теория художественной целостности. М., 2007. С. 351.
2. Попович М. В. Григорій Сковорода: філософія свободи. К., 2007. С. 91.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-272-5-44>

Карасевич О. В.,

*учитель української мови та літератури
ТОВ «КЗПШ І-ІІІ ступенів «Британська міжнародна школа – Київ»*

Попова О. А.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри слов'янської філології
Навчально-наукового інституту філології та журналістики
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*

ПОВІСТЬ “ЗАХАР БЕРКУТ” ІВАНА ФРАНКА НА УРОЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Урок літератури – це зустріч учнів із мистецтвом, щирим, справжнім. Сьогодні ми переоцінюємо своє ставлення до власної історії, сусідів, себе. Вивчення української літератури традиційно є невичерпним джерелом для пізнання цінностей як суспільно важливих, національних, так і власних. Події після 24-го лютого загострили та увиразнили погляди на класичні твори шкільної програми, слова, образи яких набувають нових сенсів та інтерпретацій. Часто твори класиків стають метафоричною ілюстрацією сьогодення, а відтак прочитання відомих творів суголосно сучасності стає важливим чинником у формуванні нової генерації українців, яка остаточно позбудеться старих хвороб української ментальності.

Повість І. Франка «Захар Беркут» пройшовши випробування часом, є не лише свідченням минулої епохи, а є "аргументованим посилом у теперішній час і навіть у майбутній" [1, с. 60] і є яскравим прикладом